

УДК 332:364.48.

ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ СОЦІАЛЬНОЇ ІНФРАСТРУКТУРИ В РЕГІОНАХ

*Н. Шнік, к.е.н., Н. Ступень, к.е.н.
Львівський національний аграрний університет*

Постановка проблеми. Розвиток соціальної інфраструктури зумовлюється здебільшого матеріальним виробництвом. У свою чергу соціальна сфера впливає як на розвиток виробничої галузі, так і на інші соціально-економічні процеси, що виникають у суспільстві [3].

Єдність принципів управління розвитком соціальної інфраструктури та матеріального виробництва визначається єдністю виробничих процесів в обох сферах економіки. Результати праці в галузях соціальної інфраструктури часто виступають у формі нематеріально-речових благ, тобто об'єктом трудового впливу в цій сфері є не речовина природи, а сама людина, її потреби. Якщо продукція галузей матеріального виробництва задовольняє матеріальні потреби населення, то продукція соціальної інфраструктури – особисті, духовні та інші соціальні потреби. Отже, діяльність підприємств, організацій та установ соціальної сфери спрямована на задоволення різноманітних життєвих потреб населення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Система управління соціальною інфраструктурою донедавна спиралася переважно на галузевий підхід. Нові форми господарювання у виробничій сфері, нова схема фінансування розвитку соціальної інфраструктури вимагають переходу від галузевого до територіального принципу управління соціальним розвитком території. Це дає змогу місцевим органам самоврядування формувати й використовувати дохідну частину місцевого бюджету, достатню для забезпечення соціальних потреб жителів на мінімальному рівні.

Функціонування соціальної сфери, найповніше задоволення особистих потреб людини залежать від її матеріального добробуту, який визначається насамперед розвитком матеріального виробництва. У процесі виробничої діяльності працівник не тільки одержує заробітну плату за свою працю, а й бере участь у формуванні власності, прибутку та управлінні підприємством. Створені у галузях матеріального виробництва матеріальні та фінансові ресурси в повному обсязі спрямовуються на утримання й розвиток соціальної інфраструктури населеного пункту. Чим ефективніше працює виробництво, тим більше відрахувань надходить до бюджету (державного, місцевого), у тому числі на розвиток і будівництво об'єктів соціальної сфери [1].

До функцій системи управління соціальною розбудовою територій районного, обласного та регіонального рівнів належать:

- підготовка та подання до відповідних органів пропозицій щодо формування бюджетних коштів на соціальну розбудову територій та контроль за їх виконанням, сприяння інвестиційній діяльності на підвідомчих територіях;
- прийняття рішень стосовно питань адміністративно-територіального устрою в законодавчо визначених межах;

- періодичне заслуховування підвідомчих керівників про виконання програм соціального спрямування та бюджету;
- забезпечення збалансованого соціально-економічного розвитку із залученням до цього в законодавчому порядку всіх підприємств, установ та організацій, що розташовані на їх території.

Постановка завдання. Мета нашого дослідження – розкрити механізм управління соціальною інфраструктурою територій районного, обласного та регіонального рівнів.

Виклад основного матеріалу. Перехід галузей економіки до ринкових відносин вимагає вдосконалення економічного механізму управління розвитком і функціонуванням соціальної сфери. Державне управління соціальною сферою повинно здійснюватися на всіх рівнях. Провідна роль у цій ланці належить територіальним органам управління та самоврядування. Вони координують діяльність усіх господарських структур, беруть участь у формуванні соціальних програм, вирішують питання оподаткування та розподілу коштів.

Основна мета удосконалення економічного механізму управління соціальним розвитком – забезпечення комплексного розвитку інфраструктури територій та поліпшення умов життя населення [2].

Механізм управління поєднує певний набір методів управління, які можуть бути адміністративними, економічними, громадськими. Адміністративні методи управління – це методи, в основі яких лежать вольові рішення у формі наказів, розпоряджень, норм, що є обов'язковими для виконання керованими підсистемами. Економічні методи управління – управління через створення спеціальних умов і нормативів, виконання яких забезпечує вигоду виконавцям, а невиконання карається штрафними санкціями в різній формі, найчастіше у грошовій. Громадські методи управління стосуються форм морального впливу з боку суспільства на поведінку осіб, які керують економічними системами.

Основним економічним важелем регулювання соціального розвитку населених пунктів чинне законодавство визначає бюджетне фінансування за рахунок державного і місцевого бюджетів. Останніми роками загальний обсяг інвестицій у відтворення матеріальної бази соціальної сфери значно зменшився, галузева структура, склад і розміщення об'єктів формуються значною мірою стихійно. Оскільки серед бюджетних асигнувань на підтримку розвитку соціальної інфраструктури переважає відшкодування витрат господарств на будівництво відповідних закладів, органи державного управління практично не мають змоги управляти цим процесом. Тому найбільше коштів витрачено на створення інженерних комунікацій (насамперед будівництво газопроводів) та значно менше – на зміцнення матеріальної бази освіти, охорони здоров'я, соціального забезпечення.

Формування нового механізму управління соціальним розвитком регіонів має передбачати децентралізацію функцій, за якою вищому рівню управління передаються лише ті з них, які не може чи не зацікавлений виконувати нижчий рівень. Зокрема сільська рада здійснює будівництво дитячих дошкільних закладів, загальноосвітніх шкіл, а також закладів торгівлі та служби побуту, лікувальних та інших медичних установ, тобто соціальних об'єктів щоденного користування.

Районний рівень забезпечує населення соціальними об'єктами періодичного попиту, а у віданні областей зосереджуються функції координуючого характеру. Вони координують діяльність усіх структур по вертикалі, формують соціальні програми, вирішують питання оподаткування та розподілу коштів [5].

Висновки. Для досягнення певних соціально-економічних результатів розвитку адміністративного регіону застосовують довгострокові, найбільш принципові вказівки, плани, наміри уряду, керівництва підприємств щодо виробництва, доходів і витрат, бюджету, податків, соціального захисту. Ці принципи й положення належить враховувати в системі заходів, спрямованих на досягнення поставленої мети.

Стратегія соціально-економічного розвитку є важливим і вкрай необхідним управлінським інструментом. Це можливо лише тоді, коли її зміст і напрям узгоджуються з інтересами влади. Тому реалізація стратегії вимагає постійної трансформації органів управління, методів управління, кваліфікації управлінців тощо.

Бібліографічний список

1. Куценко В. І. Розвиток соціальної сфери в умовах формування ринкових відносин (питання теорії і практики) / В. І. Куценко. – К. : РВПС України НАН України, 2007. – 100 с.
2. Іванов Ю. Б. Конкурентні переваги підприємства: оцінка, формування та розвиток : монографія / Ю. Б. Іванов, П. А. Орлов, О. Ю. Іванова. – Харків : ІНЖЕК, 2008. – 352 с.
3. Белов М. А. Управління виробничою інфраструктурою : навч. посіб. / М. А. Белов, О. В. Антонєць. – К. : КНЕУ, 1997. – 208 с.
4. Комаров М. П. Инфраструктура регионов мира : учебник / М. П. Комаров. – СПб. : Изд-во Михайлова В. А., 2000. – 347 с.
5. Малік М. Й. Про державне регулювання розвитку сільських територій / М. Й. Малік // Економіка АПК. – 2008. – № 2. – С. 156.

Шпик Н., Ступень Н. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури в регіонах

Наведено основні методи управління соціальною інфраструктурою. Дано характеристику принципів управління розвитком соціальної інфраструктури. Розкрито мету економічного механізму управління соціальним розвитком.

Ключові слова: соціальна інфраструктура, методи управління, матеріальне виробництво, функції управління.

Shpik N., Stupen N. State regulation of social infrastructure development in regions

The main methods of management of social infrastructure are highlighted in the article. The principles of management of social infrastructure development are characterized. The aim of economical mechanism of management of social development is also highlighted in the article.

Key words: social infrastructure, methods of management, material production, management functions.

Шпик Н., Ступень Н. Государственное регулирование развития социальной инфраструктуры в регионах

Показаны основные методы управления социальной инфраструктурой. Дана характеристика принципов управления развитием социальной инфраструктуры. Раскрыта цель экономического механизма управления социальным развитием.

Ключевые слова: социальная инфраструктура, методы управления, материальное производство, функции управления.